

Finančná gramotnosť

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti. Finančná gramotnosť nie je absolútnym stavom, je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako vek, rodina, kultúra či miesto bydliska. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie.

Ciele

Žiak by mal získať schopnosť:

- prostredníctvom definovania osobných životných potrieb dôjsť k poznaniu možností ako tieto potreby uspokojiť a získať určitú životnú úroveň,
- rozpoznať možnosti/nástroje hospodárskeho zabezpečenia rozpočtu domácnosti,
- porovnať skúsenosti získané na modelovom hospodárení so svojimi reálnymi skúsenosťami z osobného života,
- orientovať sa v systéme existencie, obehu a ochrany peňazí, logicky a kriticky myslieť,
- argumentovať a komunikovať a spolupracovať pri riešení problému,
- tvoriť jednoduché hypotézy a skúmať ich pravdivosť,
- čítať s porozumením súvislé texty obsahujúce čísla,
- schopnosť pracovať s návodmi a tvoriť ich,
- používať IKT na vyhľadávanie, spracovanie, uloženie a prezentáciu informácií,
- umožniť tak sústredenie sa na podstatu riešeného problému, rozvíjanie zručností žiakov súvisiacich s procesom učenia sa, s aktivitou na vyučovaní, s

racionálnym a samostatným prístupom k učeniu sa, podporeníu a k upevňovaniu kladných morálnych a vôľových vlastností žiakov, ako je samostatnosť, rozhodnosť, vytrvalosť, húževnatosť, sebakritickosť, kritickosť, cieľavedomá sebvýchova a sebvzdelávanie, dôvera vo vlastné schopnosti a možnosti, systematickosť pri riešení úloh.

Uplatňovanie finančnej gramotnosti v rámci primárneho vzdelávania- ISCED 1

Už na 1. stupni sa žiaci stretávajú s peniazmi či v podobe vreckového, alebo im rodičia kupujú hračky. Cieľom finančnej gramotnosti je učiť ich hodnotu peňazí, čo si za ne človek môže alebo nemôže kúpiť, ako s peniazmi hospodárne narábať. Je to základ toho, aby až tieto deti budú dospelí a budú sami viesť svoje financie, dokázali s nimi rozumne naložiť a vedeli sa orientovať na finančnom trhu.

Žiak na 1. stupni získava informácie o finančnej gramotnosti primerane k veku, pričom sa získané vedomosti, zručnosti a hodnotové postoje rozširujú špirálovite vzhľadom na obsah učiva a vek žiakov.

1. Človek vo sfére peňazí
- pomenovať základné ľudské hodnoty - život, zdravie, rodina,...
-urobiť rebríček hodnôt (zdôrazniť význam duchovných hodnôt)
-pomenovať základné ľudské potreby - jedlo, šatstvo, veci osobnej potreby, hračky, teplo, ... peniaze
-robiť zoznam životných potrieb v domácnosti, ktoré musia rodičia platiť zo mzdy
-posúdiť spôsoby, akými rodičia zabezpečujú životné potreby celej rodiny. Vymenovať svoje vlastné skúsenosti s prácami v domácnosti,
-uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s osobnými vecami, hospodárneho správania sa v domácnosti. Osvojiť si potrebu hospodárneho zaobchádzania s pomôckami a predmetmi v škole aj mimo nej.
-poznať hodnotu zariadení, s ktorými žiak pracuje a vážiť si ich: počítač, tlačiareň, dig. fotoaparát
-oboznámiť sa a naučiť sa rozlišovať peniaze, ich hodnotu
-bohatstvo a chudoba
-reklama, niekedy nepravdivá, zavádzajúca
<u>Využitie v predmete:</u> Matematika, SJL, Cudzí jazyk, Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina, Náboženská výchova, Etická výchova

2. Zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí
-prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia. -význam peňazí, priority tovaru
-slovo re- KLAM-a -nie všetko, čo sa v nej uvádza je pravda
-kontrolovať osobné údaje a informácie. - kľúč od domu, cenné veci v dome...

-urobiť zoznam želaní a potrieb a určiť poradie dôležitosti

-urobiť zoznam základných životných potrieb a premyslieť ich finančnú náročnosť (môžem si kúpiť len to na čo mám peniaze)

Využitie v predmete:

Matematika, SJL, Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina,
Náboženská výchova, Etická výchova

3. Zabezpečenie peňazí na uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

-štúdium je prvým predpokladom pre získanie zamestnania,

-vysvetliť na jednoduchom príklade vzťah človeka a rodiny k peniazom,

-vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny,

-opísať príklady základných životných potrieb,

-opísať svoju predstavu, čo sú to osobné príjmy človeka

Využitie v predmete:

SJL, Cudzím jazyk, Prírodoveda, Triednická hodina, Etická výchova

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

-vysvetliť žiakom zmysel sporenia: mať záujem si niečo kúpiť alebo si tvoriť stabilnú finančnú rezervu/ šetrenie do pokladničiek a pod./

-vlastné peniaze (vreckové) - ako s nimi hospodáriť, čo si za ne môžem kúpiť, vytýčiť si cieľ, (napr. školský výlet, bicykel a pod.)

-urobiť a viesť si osobný rozpočet: príjem

- výdavky (príjem = drobná práca v domácnosti, môže to byť súčasť vreckového)

-hra na obchod - čo si môžem kúpiť

-vysvetliť žiakom systém cenových relácií v rôznych obchodoch a nasmerovať ich na zodpovedné rozhodovanie pri nákupe (čokoláda v Tesco stojí 1 euro, tá istá čokoláda v Lidli stojí 0,80 centov , zvažiť si možné použitie vzniknutého finančného rozdielu),

-opísať, za čo všetko rodičia v domácnosti platia.(elektrika, plyn, voda, odpad, potraviny)

-charitatívne organizácie - ako môžem pomôcť, význam, upozorniť na podvodníkov

-vedieť porovnať cestovanie z finančného hľadiska, vedieť si kúpiť cestovný lístok

-naučiť sa, ako možno ušetriť peniaze: - požičiavanie kníh v knižnici

- vyhľadávanie informácií na internete

- posielanie e- mailov

-vedieť vyrobiť darček pre blízkeho a tak ušetriť peniaze

Využitie v predmete:

Matematika, SJL, Cudzí jazyk, Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická

5. Úver a dlh

-opísať situácie, kedy si človek peniaze/ predmety nakupuje a kedy si ich požičiava. Popísať dôsledky oboch možností,

-požičiavanie osobných vecí spolužiakom, dôveryhodnosť človeka, ako reagovať v prípade nezodpovedného človeka, čo sa môže stať pri požičiavaní

-požičiavanie kníh z knižnice - po prečítaní vrátiť v termíne a nepoškodenú

Využitie v predmete:

SJL, Cudzí jazyk , Triednická hodina, Etická výchova, Náboženská výchova

6. Sporenie a investovanie

-banka, akú úlohu plní,

-vysvetliť žiakom zmysel sporenia: mať záujem si niečo kúpiť alebo si tvoriť stabilnú finančnú rezervu/ šetrenie do pokladničiek a pod./

Využitie v predmete:

Triednická hodina, Etická výchova, Náboženská výchova

7. Riadenie rizika a poistenie

-vysvetliť pojem riziko na úrovni nedbanlivého narábania s peniazmi / zadĺženie sa v dôsledku väčších výdavkov ako príjmov, vreckové na týždeň miniem za dva dni a požičiam si od kamaráta/.

-poistenie a jeho význam v prípade výletu alebo exkurzie

Využitie v predmete:

Triednická hodina, Matematika

